

Odpowiedzialność biznesu za bezpieczeństwo pracowników - wycena życia a zyski korporacji

Odpowiedzialność firm za bezpieczeństwo pracowników to jedno z kluczowych zagadnień w etyce biznesu. Szczególnie wrażliwe są sytuacje, gdy zaniedbania prowadzą do tragedii, jaką było zawalenie się zakładu produkcyjnego Rana Plaza w Bangladeszu (Amnesty International, b.d.). Katastrofa ta uwiarydlała drastyczne konsekwencje skrajnego zaniedbania zasad BHP przez korporacje dążące do maksymalizacji zysków.

Rana Plaza, ośmiopiętrowy budynek w miejscowości Savar na przedmieściach Dhaki, zawalił się 24 kwietnia 2013 roku. W budynku znajdowały się szwalnie, banki, apartamenty i kilka innych biznesów. W chwili katastrofy w środku znajdowało się około 5000 osób. Do tragedii doszło, pomimo że dzień wcześniej pojawiły się na ścianach pęknięcia, a właściciel budynku zignorował ostrzeżenia inżynierów o konieczności ewakuacji. Katastrofa pochłonęła życie 1134 osób, a ponad 2500 zostało rannych. Była to najtragiczniejsza katastrofa w historii przemysłu odzieżowego i jedna z najgorszych katastrof budowlanych na świecie.

Oprócz pęknięć, budynek był źle zaprojektowany i wykonany z tanich materiałów. Szwalnie na wyższych piętrach były dodane bez odpowiednich zezwoleń, a obciążenie maszynami przekraczało normy bezpieczeństwa. Raporty po katastrofie wykazały, że właściciele firm odzieżowych, którzy korzystali z usług zakładów w Rana Plaza, wywierali presję na szybkie i tanie realizowanie zamówień, ignorując kwestie bezpieczeństwa (Ethics Unwrapped, b.d.). Dane związane z ofiarami (International Labour Organization, b.d.):

- Liczba ofiar śmiertelnych: 1127.
- Liczba rannych: ponad 2500.
- Liczba osób, które straciły pracę: około 5000.

Świadkowie i ocalałe osoby relacjonowali, że warunki pracy w Rana Plaza były skrajnie trudne: niskie płace, brak środków ochrony osobistej, długie godziny pracy. Po katastrofie wielu ocalałych cierpiało na trwałe obrażenia ciała i psychiczne traumy, nie będąc w stanie powrócić do normalnego życia.

Po tym dramatycznym wydarzeniu wiele globalnych marek odzieżowych zostało skrytykowanych za brak nadzoru nad warunkami pracy w zakładach, z którymi współpracowały. Korporacje takie jak Primark, Walmart, Mango, Benetton i inne, które korzystały z usług szwalni w Rana Plaza, zostały zmuszone do odpowiedzi na zarzuty o współodpowiedzialność za tragedię.

Reakcje organizacji społecznych

Organizacje takie jak Clean Clothes Campaign (b.d.) oraz Worker Rights Consortium (WRC) odgrywały kluczową rolę w nagłaśnianiu sprawy i wywieraniu presji na korporacje, by wzięły odpowiedzialność za zaniedbania. „Katastrofa w Rana Plaza była wynikiem systemowego wyzysku pracowników przez międzynarodowe korporacje. Firmy te muszą wziąć odpowiedzialność za warunki, w jakich produkowane są ich ubrania” - stwierdziła Clean Clothes Campaign. Worker Rights Consortium (b.d.) dodaje: „Wypadki takie jak ten pokazują, jak korporacje priorytetowo traktują zyski nad bezpieczeństwo pracowników. Należy wprowadzić rygorystyczne standardy, by zapobiec kolejnym tragediom”.

Po katastrofie powstało pytanie o odpowiedzialność prawną właścicieli budynku oraz korporacji korzystających z usług szwalni. Właściciel budynku, Sohel Rana, został aresztowany i oskarżony o morderstwo, co pokazuje, jak poważnie potraktowano jego zaniedbania. Korporacje zostały zmuszone do stworzenia funduszu kompensacyjnego dla ofiar, który ostatecznie wyniósł około 30 milionów dolarów.

Literatura

Amnesty International, *Katastrofa w Rana Plaza: bezduszne przymierze biznesu z polityką w Bangladeszu i na świecie*, <https://www.amnesty.org.pl/katastrofa-w-rana-plaza-bezduszne-przymierze-biznesu-z-polityka-w-bangladeszu-i-na-swiecie/> (stan na 31 lipca 2024).

Clean Clothes Campaign, Rana Plaza, źródło: <https://cleanclothes.org/campaigns/past/rana-plaza> (dostęp: 31 lipca 2024).

Ethics Unwrapped, Collapse at Rana Plaza, źródło:
<https://ethicsunwrapped.utexas.edu/video/collapse-at-rana-plaza> (dostęp: 31 lipca 2024).

International Labour Organization, The Rana Plaza disaster ten years on: What has changed?,
<https://webapps.ilo.org/infostories/en-GB/Stories/Country-Focus/rana-plaza#intro>
(dostęp: 31 lipca 2024).

Worker Rights Consortium, A Decade After the Rana Plaza Collapse, Garment Workers Are Still Exploited, źródło: <https://www.workersrights.org/news-story/a-decade-after-the-rana-plaza-collapse-garment-workers-are-still-exploited/> (dostęp: 31 lipca 2024).

Pytania

1. Czy korporacje międzynarodowe powinny być odpowiedzialne za warunki pracy w zakładach produkcyjnych swoich dostawców, nawet jeśli te zakłady znajdują się w innych krajach?
2. Jakie powinny być konsekwencje dla korporacji, które zaniedbują standardy bezpieczeństwa w swoich łańcuchach dostaw?
3. Czy dążenie do maksymalizacji zysków może usprawiedliwiać zaniedbania w zakresie bezpieczeństwa pracowników?